

Izhaja vsak petek. Izdaja Casopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrletna 130 din. Za izozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo Uradni vestnik okraja Koper prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

PREKIPEVAJOČE VESELJE DESET TISOČEV DELOVNIH LJUDI

OB TITOVEM OBISKU V KOPRU

IZREDNO PRIZNANJE PREDSEDNIKA REPUBLIKE USTVARJALNOSTI NAŠIH LJUDI NAM DAJE MOČI ZA NOVE DELOVNE ZMAGE — ISKRENE ČESTITKE KOLEKTIVU NAJMODERNEJŠE TOVARNE MOTORNIH VOZIL V SOCIALISTIČNI JUGOSLAVIJI

Javna tajnost, da bo morebiti prišel na slavnostni začetek serijske proizvodnje motornih koles v tovarno TOMOS sam predsednik republike tovariš Tito, je šla zadnje dni prejšnjega tedna od ust do ust po vsem Koprju, po vseh delavskih centrih in vaseh našega okraja — celo po Trstu. Vsepovsod so se naši ljudje vzlic slabim vremenskim napovedim veselo pripravljali, si organizirali kamionske in avtobusne prevoze ter na sam slavnostni dan že zgodaj zjutraj pričeli prihajati v Ko-

per v strnjjenih kolonah vseh vrst motornih vozil, iz Pirana in Izole pa tudi z ribiškiimi ladjami in motornimi čolni. Vzlic dežju je v nedeljo zjutraj Koper zaživel tako kot že dolgo ne. Vse ulice so bile polne ljudi veselih obrazov, s katerih se je zrcalilo nestrpno pričakovanje, da bodo videli draga Tita. Od Pirana, Izole do Koprja in do Črnega kala, seveda pa tudi v samem Koprju je plapolalo nešteto državnih in partijskih zastav, marsikje pa so v upanju, da se bo tamkaj pojavil Tito, postavili lepe slavočke s pozdravnimi transparenti njemu v pozdrav.

sednika republike v imenu koprskih pionirjev pozdravila delegacija naših najmlajših. Tito je pozorno poslušal vodjo delegacije, desetletnega Bojana. Fantek je začel: »Predragi tovariš Tito! Ko naši starši in z njimi vred vsa domovina...«, nato mu je zmanjkalo besed. Da bi fantku pregnal nepotrebno vznemirjenje, se mu je tovariš Tito dobrohotno nasmehnil, nato pa po smislu pričetege stavka kar lepo po slovensko pomagal malemu Bojanu nadaljevati: »slavi,« nakar je pionirju spet gladko stekla beseda: »novo delovno zmago« itd.

Po teh prisrčnih pozdravih je vojaška godba zaigrala državno himno, nakar je predsednik republike (Nadaljevanje na 3. strani)

ŠE EN KAMEN ZA NAŠO ZGRADBO

Slovenski izseljenec, ki je bil po dolgih desetletjih pred dvema letoma v Koprju, letos pa ga je domoljubje spet prignalo semkaj, je pred »Triglavom«, ko je stopil iz avtomobila, s prisrčnim vzdihom vzkljknil:

»Če bi bil še enkrat mlad, ne bi hodil v tujino, kjer je kruh tako grenak — ostal bi tu, kajti v »stari domovini« se vidi že na prvi pogled takšen napredek, ki mu ni enakega nikjer na svetu. Smedela, Belveder, Tomos — vse to je zrastle v tako kratkem času! Tako je pač, kjer gospodari samo ljudstvo s celotnim narodnim dohodkom, pri nas pa...«

Res, mi doma komaj da opazimo, s kako hitrimi in mogočnimi koraki dvigamo našo graditev. Komaj se je za silo poleglo veselo vznemirjenje po veličastni delovni zmagi tovarne Tomosa, že imamo v neprekinjeni verigi nenehnega gospodarskega vzpona našega okraja na vidiku nov, podobno pomemben dogodek.

Prejšnjo nedeljo smo praznovali začetek serijske proizvodnje motornih vozil v Koprju, naslednjo nedeljo pa bomo v Pulju slovesno splavili v morje novo, veliko in moderno ladjo Splošne plovbe iz Pirana, ladjo, ki nam jo je spet omogočila jugoslovanska družbena skupnost, saj je dala v ta namen na razpolago dve milijardi dve sto milijonov dinarjev. Ladjo, ki jo bomo v nedeljo splavili v ladjedelnici »Uljanik«, bo predsednik okrajnega odbora SZ DL, tovariš Albert Jakopič-Kajtimir, krstil z imenom »Korotan«.

Ladja »Korotan« bo imela 12 tisoč 700 ton nosilnosti, dolga je 149 metrov in široka 18,8 metra. Ta sodobni plovni objekt, Splošna plovba pa ima v isti ladjedelnici v gradnji še dve nadaljnji, popolnoma enaki ladji, pomeni po svoji visoki materialni vrednosti in po tehnični opremljenosti novo plavajočo tovarno, ki bo vračala družbi visoka vložena sredstva, po drugi strani bo zmanjšala državi visoke devizne izdatke, ki jih imamo s prekomorskimi uvozi na tujih ladjah. 43-članska posadka — kakor po navadi sestavljena iz pripadnikov vseh jugoslovanskih narodnosti — pa bo pod vihrajočo zastavo s peterokrako rdečo zvezdo pomnožila število tistih naših pomorščakov, ki po vseh obalah sveta krepijo gospodarsko povezovanje naše socialistične domovine s tujimi deželami, pri čemer hkrati tudi utrjujejo naša načela miroljubnega in aktivnega sožitja med vsemi ljudstvi sveta.

S prisrčnim stiskom roke je prek svojega predsednika Albina Dujca koprski okraj minulo nedeljo pozdravil v svoji sredi najljubšega gosta — predsednika naše socialistične domovine, tovariša Tita. Radostno ožarjenih obrazov in vriskajočih src smo ga sprejeli v novem pristanišču, ga spremili v tovarno Tomos ter bili z njim vred zadovoljni in veseli, ker je bil vesel on. Dvakrat veseli velikega uspeha tvorcev Tomosa in njegovih delavcev, saj je bil njihov uspeh tudi naš uspeh in naše veselje, hkrati pa mogočen dokaz naše ustvarjalnosti. Še posebej radostni zato, ker smo upravičili zaupanje vse jugoslovanske skupnosti, ki nam je s svojimi sredstvi omogočila izgradnjo najmodernejšega industrijskega objekta te vrste v naši socialistični domovini

Pozdrav tovariša Tita tvorcem Tomosa

»Predvsem mi dovolite, da se najtopleje zahvalim Vam, delavkam in delavcem, tehničnemu osebju, inženirjem in vsem onim, ki delajo in ustvarjajo v tej tovarni. Prav tako naj se zahvalim za pozdrave in obenem tudi za darila, ki ste mi jih namenili.

Res je, da moramo danes po nekajletnih vaših naporih ugotoviti, da ste dosegli ogromen napredek in ustvarili v naši deželi eno najmodernejših tovarn in to tako tovarno, kakršna dejansko mora biti v deželi, ki je socialistična, tovarno, v kateri se delavci ne počutijo, kot v neki mučilnici, temveč v kateri delajo z naj-sodobnejšimi tehničnimi sredstvi in v resnično higienskih pogojih, ko so jim na razpolago vsa tista sredstva, ki omogočajo, da bi delavci v tej tovarni, kjer trošijo svoje fizične sile in kjer hkrati ustvarjajo, varovali svoje zdravje in se čim boljše počutili. Zato vam pri tej veliki zmagi, ki ste jo zgraditvijo te tovarne dosegli, iskreno čestitam.

Res je, da tovarna ni pomemb-

na le za vašo ožjo okolico in niti ne samo za ožjo domovino, za vašo republiko Slovenijo, temveč je velikega pomena za vso Jugoslavijo, kajti v naši državi rabi-mo veliko in zopet veliko sodobnih transportnih sredstev. Naša dežela je bila zaostala in še pred nekaj leti smo to, kar ste sedaj že vi sami napravili, še uvažali in sicer v omejenih količinah, ker nismo imeli za to dovolj sredstev. Medtem pa se danes široko naše domovine grade nove in nove tovarne, ki pričenjajo z obratovanjem in ki dajejo nove in nove proizvode za nadaljnji razvoj na-

še socialistične dežele. Ko smo v prvih povojnih letih razmišljali o tem, kaj naj storimo v tem delu nove Jugoslavije, v Slovenskem Primorju, da bi se ti kraji čimprej izklopali iz revščine, smo se zavedali, da je to mogoče edino tako, da se zgrade nekateri industrijski objekti. Ko so vaši tovariši prišli v Beograd in predlagali, da se zgradi prav taka tovarna kot je ta, sem razumljivo podprl ta predlog. Čeprav smo imeli zelo malo sredstev, so ta vendarle bila zagotovljena, ker je te kraje bilo treba hitreje razviti, (Nadaljevanje na 3. strani)

PODPREDSEDNIK KARDELJ V SKANDINAVIJI

Topel sprejem tudi na Švedskem

Med svojim obiskom na Švedskem se podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj podrobno zanima za sistem in delovanje državne uprave ter za delo posameznih državnih ura-

dov. Razen tega razpravlja z voditelji Švedske tudi o vrsti gospodarskih vprašanj, ki zanimajo obe državi. Na tiskovni konferenci je podpredsednik Kardelj omenil, da so danes velike možnosti za vsestransko sodelovanje in izmenjavo dobrin med Švedsko in Jugoslavijo. Z velikim zanimanjem si med svojim bivanjem na Švedskem ogleduje številna industrijska središča, socialne in kulturne ustanove ter organizacije, najbolj pa je njegovo pozornost pritegnilo družbeno in komunalno življenje ter problemi stanovanjske izgradnje.

V prisotnosti številnih gostov iz vse Jugoslavije je predsednik Tito sredi proizvodne hale, ki je velika kot štiri nogometna igrišča skupaj, nagovoril tvorce in delovni kolektiv Tomosa ter jim čestital k doseženemu uspehu, na katerega je ponosna vsa naša domovina

ZAPISEK

V SPOMINSKI KNJIGI

Predsednik Tito je ob zaključku svojega obhoda po tovarni TOMOS napisal v njeno spominsko knjigo naslednje (glej faksimile zapiska na 5. strani spodaj):

Veoma sam impresioniran kako sa organizacijom tako i po kvalitetu proizvoda ove najmodernije fabrike motornih vozila socialističke Jugoslavije.

Želim radnom kolektivu fabrike »Tomos« u Koprju mnogo uspeha u daljnjem radu.

14. VI. 1959

TITO

Sporočila PO SVETU

POGAJANJA LAHKO PREKINEJO PRELIVANJE KRVI

Na povabilo Zveznega izvršnega sveta je obiskal Jugoslavijo predsednik začasne alžirske vlade Ferhad Abas. Potem, ko ga je sprejel predsednik republike Tito, se je visoki gost razgovarjal z jugoslovanskimi državniki. Z njimi je obravnaval vprašanja sedanjega stanja osvobodilnega boja alžirskega naroda ter druge aktualne probleme, ki zanimajo obe deželi. V sporočilu o jugoslovansko-alžirskih razgovorih je med drugim tudi rečeno, da vojna, ki traja z nezmanjšano srditostjo v Alžiriji že peto leto, zadržuje alžirskemu narodu ogromno trpljenje in da povzroča trajno nevarnost za mnogo širšo mednarodno napetost. V sporočilu je iz-

ražena tudi želja, naj bi na pogajanjih francoske vlade z začasno alžirsko vlado uspešno uredili alžirsko vprašanje v duhu osnutka resolucije, sprejete na 13. zasedanju Generalne skupščine OZN. Alžirski ministrski predsednik Ferhad Abas je tudi izjavil, da so le pogajanja najboljša pot za prekinitev prelivanja krvi ter da alžirsko ljudstvo zahteva z vso odločnostjo uresničitev svoje stoletne težnje po svobodi in neodvisnosti.

SUROVOST FRANCOZOV DO JUGOSLAVIJE

Ko je v soboto prispel z letalom sekretar Centralnega sveta ZSJ Miša Pavičević na pariško letališče, da bi prisostvoval med 14. in 19. junijem kongresu francoske Generalne federacije dela, so ga aretirali francoski policaji. Aretacija uglednega jugoslovanskega sindikalnega voditelja je bila v zvezi z nedavnim obiskom predsednika začasne alžirske vlade Ferhada Abasa. Francozi so namreč ocenili njegov obisk Jugoslaviji in objavo skupnega jugoslovansko-alžirskega sporočila o razgovorih za »vmešavanje v njene notranje zadeve«. Na oster protest jugoslovanskega veleposlanika v Parizu in predsednika Centralnega sveta ZSJ Svetozara Vukmanovića so Francozi izpustili Mišo Pavičevića. O tem incidentu francoski časopisi molčijo.

HRUŠČEV JE ZA

Predsednik sovjetske vlade je na zborovanju v Rigi dejal, da Sovjetska zveza podpira zamisel o ustanovitvi cone brez atomskega in raketnega orožja na Skandinavskem polotoku in na področju Baltijskega morja. Omenil je, da bi bilo zelo priporočljivo, če bi skandinavske dežele opustile zamisel o ustanovitvi vojaških oporišč drugih držav. Kakor je znano, bo Hruščev v kratkem obiskal Skandinavijo.

NEJASNOST V ŽENEVI

V Ženevi še vedno trajajo tajni razgovori štirih zunanjih ministrov. Američani se potegujejo za začasno prekinitev konferenčne ministrov, medtem ko Angleži ugotavljajo, da so nastopile resne težave. Dvomljivo je, da bi Sovjetska zveza pristala na prekinitev, ker v končni fazi ne bi bilo prav, da bi ženevska konferenca propadla. Veliki zapletljivi so namreč nastali glede rešitve berlinskega vprašanja, ker predlogi Vzhoda in Zahoda še niso našli stične točke.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Tomos - naš novi veliki uspeh

Kljub temu, da bo posvečenih svečanemu dogodku ob otvoritvi tovarne motornih koles »Tomos« večina strani našega lista, ne moremo mimo tega dogodka tudi v gospodarskem komentarju. Dogodek sam je namreč izrazito gospodarskega pomena za naše področje, ne glede na politične in druge posledice, ki bodo iz tega izvirale. Mislimo pri tem tudi na posledice v smislu socialistične preobrazbe naše dežele kot celote.

»Tomos« predstavlja v ekonomskem pogledu eno najvažnejših postojank, ki bo na najsodobnejši način proizvajala proizvode za široko potrošnjo, to je proizvode, ki so nam tako potrebni za dvig življenjske ravni naših delovnih ljudi. Sprva razne motorje, motorna kolesa, postopno pa verjetno še druge proizvode te stroke, ki smo jih morali doslej uvažati in za katere je celo veljalo, da jih sami sploh ne bomo znali izdelovati, bomo izdelovali odslej doma. Govora je že tudi o možnostih za izvoz tako, da je zagotovljena izbira vseh zmogljivosti tovarne za mnogo let naprej. Povpraševanje presega ponudbo, saj naš trg še dolgo ne bo nasi-

Vse okrog tarifnih pravilnikov

Občinske komisije za izdajo pripomb k tarifnim pravilnikom gospodarskih organizacij temeljito proučujejo tarifne pravilnike, dajejo pripombe in nasvete ter že ugotavljajo, da je večina podjetij v glavnem upoštevala osnovne smernice za njihovo sestavljanje. Splošna ugotovitev je, da so trgovinska in gostinska podjetja zelo razširila nagrajevanje po učinku na osnovi prometa in da se je število takšnih delovnih mest v industriji povečalo za dvakrat. Doslej so komisije pregledale 103 tarifne pravilnike od 145 predloženih ter za vzorne priznale tarifne pravilnike podjetij Tehnoservis Koper, Pekarna Izola, Transport Ilirska Bistrica ter Hermes Ilirska Bistrica. Nekateri tarifni pravilniki so bili vrnjeni v ponovno proučitev, da jih le malenkostno dopolnijo. Nekaj pa je takšnih podjetij, ki so premočno prikazala tendenco zvišati tarifne postavke, kar je v osnovi zgrešeno. Taka podjetja so poskusila zvišati tarifne postavke, ne da bi pri tem upoštevala ekonomski račun podjetja, ki bi jim omogočal izplačilo višjih plač. Vsem tem je bilo priporočeno, naj še enkrat pregledajo tarifne pravilnike, ki jih morajo prilagoditi dejanskim možnostim gospodarskega stanja podjetja. Upa ti je, da teh popravkov ne bo težko izdelati, saj je razumljivo, da ni važna višina tarifne postavke, pač pa nagrajevanje po učinku dela, ki je v tesni povezavi s povečanjem proizvodnosti. Le na tak način bo možno pri današnjem sproščenem sistemu delitve dohodka nuditi posameznikom, da glede na dosedanje dviganje pro-

izvodnosti dela dobijo tudi višje prejemke, kakor jih izkazujejo tarifne postavke.

Sedaj je še čas, da delovni kolektivi proučijo pripombe komisij in preštudirajo, če so njihovi pravilniki v skladu z načeli nagrajevanja po učinku povsod tam, kjer je to možno, in če nagrajevanje res vzpodbudno vpliva na povečanje storilnosti dela ter na izkoriščanje vseh rezerv v podjetju. Potrebno bo torej začeti s temeljitim delom v tem zadnjem obdobju potrjevanja tarifnih pravilnikov. To zaključno delo pa bo tem lažje izvedljivo, če bodo v njem sodelovali vsi in če bodo upoštevali, da je izvajanje

dobro sestavljenega tarifnega pravilnika prva in edina osnova za povečanje življenjske ravni.

VABILO

Okrajni sindikalni svet v Kopru vabi delovne kolektive našega okraja, naj za to nedeljo organizirajo skupinske izlete v Pulj, kjer bo v ladjedelnici »Uljanik« ob 10. uri dopoldne slovesna splavitev velike tovarne ladje »Korotan«, ki bo koristno povečala trgovsko mornarico naše Splošne plovnice iz Pirana.

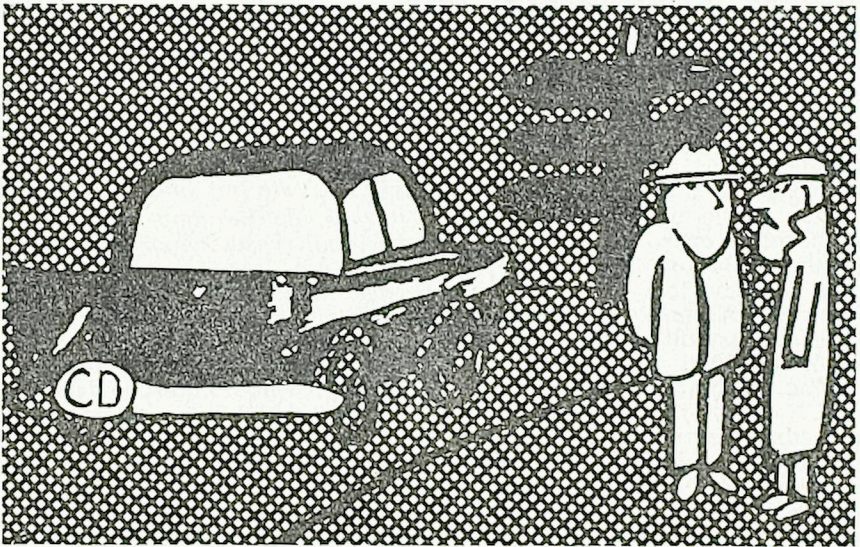
Novice s TRŽAŠKEGA

V ponedeljek je bila redna letna skupščina tržaškega združenja industrijalcev. Razpravljali so o splošnem gospodarskem položaju v Italiji, zlasti pa o tržaških razmerah. Industrijalci so zahtevali takojšnje in učinkovite ukrepe vlade za povečanje obsega javnih del, ustanovitev industrijske proste cone in razširitev na tržaško področje ugodnosti, ki veljajo za druge kraje.

Vladni generalni komisar je te dni izdal nekaj važnih odlokov, izmed katerih najbolj zanimata tržaške Slovence odlok o ureditvi stalaža šolnikov in odlok o bolniškem zavarovanju kmetov.

Odlok o stalažu šolnikov ne more vplivati na uzakonitev slovenskega šolstva, kar je osnovno in še nereseno vprašanje, pač pa pomeni korak naprej za izboljšanje položaja slovenskih šolnikov. Kakor je znano, so morali vsako leto profesorji in učitelji predložiti prošnje za namestitev, ko pa bi morali biti upokojeni, niso imeli pravice do pokojnine niti ne do odpravnine. Omenjeni odlok sicer ni popoln in je v podrobnostih nejasen.

ŽENEVSKA MEGLA

— Saj ne veš, ali iščejo kažipot za Berlin ali za domov ...

V noboj vestoh

NEW DELHI — V indijskem mestu Kaluani so izročili obratovanju moderno tovarno precizne mehanike, ki je bila zgrajena v okviru indijsko-japonskega gospodarskega sodelovanja. Tovarna bo letno proizvajala 20 tisoč izdelkov precizne mehanike za potrebe letalstva.

VARSAVA — Letošnja blagovna izmenjava med Poljsko in Romunijo se bo povečala za 12% v primerjavi z lanskoletno blagovno izmenjavo med tema državama.

KAIRO — Julija bodo v Združeni arabski republik volili člane vaških in mestnih odborov Nacionalne unije, ki je splošna politična organizacija. Njen program je po začasnih ustavi ZAR, usmeriti vse napore v izgradnjo socialistične, demokratične in kooperativne družbe brez gospodarskega, socialnega in političnega izkoriščanja. Za te volitve kandidira 120 tisoč državljanov.

TIRANA — V Tirani bodo zgradili poslopje radiodifuzije in centra radijskih postaj kot darilo Sovjetske zveze Albaniji. Načrte so izdelali sovjetski inženirji. Nove radijske postaje bodo imele štirikrat večjo zmogljivost od dosedanjih in bodo lahko hkrati oddajale šest programov, ki jih bo slišati tudi daleč preko meja Albanije.

Na sliki je detajl iz prelepih Skocjanskih jam, kjer bodo 4. in 5. julija slovesno vpeljali električno razsvetljavo podzemeljskih lepote. S tem bo naš turizem pridobil še eno pomembno postojanko, ki doslej ni mogla priti do prave veljave prav zaradi pomanjkljive razsvetljave.

OBJAVA

URADNI VESTNIK OKRAJA KOPER ne bo več zaradi razširjenega obsega izhajal kot brezplačna priloga tednika »Slovenski Jadran«.

URADNI VESTNIK bo v bodoče izhajal štiriinajstdnevno, prejemali pa ga bodo le naročniki.

URADNI VESTNIK stane za naročnike letno 1.000 dinarjev, polletno pa 500 dinarjev.

URADNI VESTNIK naročite z nakazilom naročnine na tekoči račun Zavoda Uradni vestnik štev. 602-70-2-386 pri Komunalni banki Koper z navedbo vašega natančnega naslova.

Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradaška — Tiska tiskarna CZP Primorski tisk

Iz zgodovine

DELAVSKEGA GIBANJA IN KP JUGOSLAVIJE

Med 20. in 25. junijem 1920 je bil v Vukovaru II. kongres Socialistične delavske stranke Jugoslavije (komunistov), ki je znan pod imenom Vukovarski kongres. Takrat se je ta stranka preimenovala v Komunistično partijo Jugoslavije.

17. junija 1922 so fašisti do tal porušili Delavski dom v Izoli.

29. junija 1928 se je začela dvomesečna splošna stavka vseh steklarskih delavcev Jugoslavije.

Junija 1940 je bila nad Zalogom pri Ljubljani prva konferenca KPS z izvolitvijo novega CK KPS.

22. junija 1941 ustanovi CK KPS Glavno poveljstvo partizanskih enot.

17. junija 1943 je bila na Rogu I. konferenca Glavnega iniciativnega odbora Zveze slovenske mladine.

Napoved vremena

za čas od 19. do 27. junija 1959

Vreme je bilo v zadnjih tednih takšno, kot so ga napovedali meteorologi, ki so upoštevali vdor hladnih zračnih struj z Atlantika. Dostikrat je deževalo in temperatura zraka je močno padla. Kaže pa sedaj, da tudi v prihodnje ne moremo pričakovati stabilizacije in trajnega izboljšanja vremena. Bo sicer nekaj lepih in toplih dni proti koncu tedna, do 22. junija pa bo več ali manj deževalo. Pihal bo v glavnem zahodni veter. Predvideno je, da bo po 23. juniju prenehalo deževno vreme in nastopili bodo lepi in topli dnevi, ki bodo trajali vsaj do prve tretjine julija.

OGLED TOVARNE »TOMOS« JE NAPRAVIL NA PREDSEDNIKA REPUBLIKE NAJGLOBLJI VTIS

POTREBUJEMO VELIKO TRANSPORTNIH SREDSTEV

TAKO JE POUDARIL TOVARIŠ TITO V SVOJEM NAGOVORU DELAVCEM KOPRSKE TOVARNE MOTORNIH VOZIL — TAKŠNA DELOVNA MLADINA JAMČI SVETLO BODOČNOST NAŠIM NOVIM GENERACIJAM

(Nadaljevanje s 1. strani)
blike obšel v pristanišču razvrščeni častni bataljon ter se nato s svojim spremstvom usedel v avto in se med burnim pozdravljanjem množice odpeljal mimo starega pristanišča proti Slavniku, od tod pa na levo proti tovarni TOMOS. Predsednik republike je vso pot iz odprtega avtomobila toplo nasmejan odzdravljaval desetstičem ob vsej njegovi poti zbranih ljudi.

Ves Koper je bil ta dan okrašen kot za svatbo. Z vseh hiš — mnoge so bile na novo prepleska-

ne — in oken so ljudje razobesili zastave, prireditveni odbor pa jih je po okusni razporeditvi razmestil tudi na drogih vse od pristanišča do tovarne TOMOS. V pristanišču se je posebno odražal mogočen napis: *Prisrčno pozdravljen, tovariš Tito!*, pri tovarni Tomos pa so člani tega kolektiva sredi zastav postavili ogromen transparent: *»Naši izdelki za delovne ljudi vse Jugoslavije!«*

Dobre volje ni mogel zmotiti niti dež, ki je silil izpod neba. Predsednik Tito ni dovolil vozaču, da bi pokrnil avtomobil s stre-

ho. Minilo je že dokaj časa, odkar je bil zadnjič v Kopru, slišal pa je že o tem, kako je poslej naše mesto menjalo svoj obraz. Zato ga je zanimalo, kaj je v njem novega, vrh tega pa ni hotel prikrajšati za veselje, da ga vidi-jo, tisoče ljudi, ki so se zbrali in napravili gost špalir ob koprskih ulicah, koder naj bi iz pristanišča šel naš voditelj v Tomos. Po vsej poti do tovarne je množica viharno pozdravljala ljubljene predsednika, ki je nasmejan odzdravljaval iz avtomobila. Pisano morje vihajočih zastavic v rokah

koprskih šolarjev v ospredju, zadaj pa tisoči in tisoči mahajočih rok odraslih — tako je bilo ob vsej poti in še pred Tomosom.

Komaj je bil avto mimo, že se je povsod sprožil val komentarev: »Si ga videl? Kako dobro izgleda, ves porjavel je že od sonca...« — »Prav meni se je nasmejal, si videl?« prepričuje mali ciciban svojega vrstnika.

»Meni tudi. In meni...« so se med seboj nadkriljevali pionirčki. Starejši pa so jih gledali in bili veseli svojih otrok, ki so nasledili našo ljubezen in ki bodo pože-želi sadove našega boja, na svoje rame pa prevzeli odgovornost in vso težo tega boja za boljše življenje.

Medtem ko je množica zagri-
(Nadaljevanje na 4. strani)

Pozdravne besede tovariša Kajtimira

Tovariš predsednik, dragi gostje, tovarišice in tovariši!

Ko pričam otvoritveno slovesnost v trenutku, ko bo tovariš Tito sprejel s tekočega traku prvo doma proizvedeno motorno kolo in s čimer se dostojno vključujemo tudi v proslavo 40-letnice ZKJ, mi dovolite, da najprej in predvsem iskreno in prisrčno pozdravim v naši sredi v imenu nas vseh, ki smo tu zbrani, našega draga tovariša Tita, častnega meščana našega mesta. Toplo pozdravljamo tudi vse ostale naše goste. Težko je najti primerne besede, s katerimi bi se moglo izraziti naše veliko veselje in zadovoljstvo, da je tovariš Tito zopet med nami.

Zivo nam je še v spominu njegov prvi obisk, to je 21. novembra 1954, po priključitvi teh krajev k Jugoslaviji, ko je prišel sem in govoril o perspektivi teh krajev v okvirju skupne jugoslovanske domovine. Takrat je tovariš Tito med drugim dejal: »Ne mislim vam obljubljati zlatih hribov in dolin, medu in mleka... Naše sedanje možnosti niso posebno velike, toda tudi zdaj bomo poskrbeli, da se bo začelo tu nekaj graditi, da bomo zgradili industrijo, temelje za nadaljnji razvoj, za blaginjo in boljše prihodnost ljudstva, ki je prislo zdaj v novo, socialistično Jugo-

videno v investicijskem programu, tako, da znašajo povprečni gradbeni stroški za 1 m² površine obratnih in poslovnih prostorov le 29.100 din. Za vse to gre posebno priznanje in zahvala kolektivu TOMOSA z direktorjem tovaršem Pečarjem na čelu ter kolektivom podjetij: Gradisa, Toplovoda in Elektrosignala iz Ljubljane, Staida, Vodogradnja in Asfalta iz Reke, Tovarne cementa in salonitnih izdelkov iz Anhovoga, Iskre iz Kranja, gradbenega podjetja »I. MAJ« iz Kopra in vsem ostalim, ki so sodelovali pri izgradnji TOMOSA.

Pri vsem tem pa je vredno posebnega poudarka, da je podjetje TOMOS že za časa izgradnje vse od spomladi leta 1955 opravljalo intenzivno proizvodno montažno dejavnost, kar je imelo zlasti velik pomen za vzgojo kadra. Tako je podjetje v letih 1955—1958 na osnovi montaže proizvedlo skupno 18.208 motornih koles raznih vrst v vrednosti okrog 4 milijarde dinarjev. Velika skrb, ki je bila od vsega začetka posvečena vzgoji kadrov, s specializacijo v inozemstvu, v lastni vajeniški šoli, štipendiranjem v industrijsko-kovinarski šoli in s priučitvijo domačega nekvalificiranega kadra, sodobna tehnična oprema, preizkušeni tehnološki postopki in kontrolne metode, vse to omogoča, da TOMOS proizvaja izdelke, ki so

tem pa tudi obrambne sposobnosti naše socialistične domovine in ne navsezadnje, k lajšanju stanovanjske stiske v naših industrijskih centrih, k večanju storilnosti tistih, ki se bodo z manjšimi naporji vozili v službe.

Tovariši in tovarišice! Ob zaključku mi dovolite, da se tovarišu Titu še enkrat najtopleje zahvalim za to, da je prišel danes med nas. S tem se je izpolnila naša velika želja, ki smo jo na tihem gojili, odkar so bile zasajene prve lopate na začetku gradnje te tovarne, da bi si namreč tovariš Tito, ko bo tovarna zgrajena, to naše delo sam ogledal in sam presodil, kako smo izpolnili odgovorno nalogo, ki nam jo je on dal ob svojem prvem obisku.

Ljubljene učitelja in voditelja Tita so v novem pristanišču ob prihodu v Koper prisrčno pozdravili pionirji

Titovo priznanje tvorcem in delavcem Tomosa

(Nadaljevanje s 1. strani)
kajti ti kraji so bil priključeni in smo želeli, da ljudje teh krajev občutijo blagodat socialistične družbe in socialistične dežele.

Ko danes potujemo skozi te dele Slovenije, moramo resnično priznati, da je bil napravljen zelo velik korak naprej. Zakaj? Kdo je to mogel storiti? Vi sami, mladi ljudje, polni navdušenja, delovni ljudje, ki ustvarjate z entuziazmom, ki verujete v svoje lastne sposobnosti in ki verujete v svojo bodočnost. To so ljudje, ki vedo, da ustvarjajo zase.

Ko sem danes šel skozi vašo tovarno, sem pri najbolj kompliciranih strojih opazil same mlade ljudi — skratka mladino. Nisem sicer slišal, kolikšno je število mladincev izpod 25 let, toda slišal sem, da je povprečje 20 let. To vam more biti, tovariši, dejansko v ponos, da smo dosegli to, da imamo tako veliko število, lahko rečem ogromno večino mladih ljudi, ki ustvarjajo tako komplicirane stroje, kot so to na primer motocikli, avtomobili in podobno. To je prav tisto, kar krepi naše globoko zaupanje v jutrišnji dan, ker vidimo, da se je naša mladina na svojstven način oprijela dela, da obvlada naj sodobnejšo tehniko. Ko sem šel mimo najbolj kompliciranih strojev — na te stvari se tudi sam nekoliko razumem, ker sem kovinar — sem mislil, da so ti delavci, ki delajo pri teh strojih, visokokvalificirani, če ne vsaj

kvalificirani. Kasneje sem slišal, da so to priučeni delavci, ki so se v izredno kratkem času naučili streči kompliciranim strojem. To je prav tisto, kar predstavlja našo največjo zmago, da v naši mladi socialistični državi mladina tako hitro obvlada naj sodobnejša proizvodna sredstva in je to tisto, kar nam daje svetlo perspektivo za veliko bodočnost naših novih generacij.

Tovariši in tovarišice!

Ko že prisostvujem skupaj s tovarišem Miho Marinkom, z Borisom Kraigherjem in drugimi tovariši pričetku obratovanja te tovarne, v kateri ste v polni meri že osvojili tehnološki proces, bi vendarle hotel reči nekaj besed o odnosih v vašem kolektivu. Tu mislim na vprašanje odnosov v proizvodnji na sploh, na odnose v kolektivih, ki so tako rekoč sami gospodarji v svojih tovarnah. Prav od tega, kakšni so odnosi znotraj podjetja, ali so ti res pravilni in so zares socialistični, od tega je odvisen hiter razvoj in napredek posameznega podjetja. Zadovoljstvo v kolektivu je odvisno od medsebojnih odnosov med vodilnimi ljudmi in delavci pri strojih. Če je med njimi pravilno razumevanje in če se pravilno rešujejo vprašanja nagrajevanja po zaslugah in če se pravilno pojmuje materialna zainteresiranost vsakega človeka ter se na osnovi ter materialne zainteresiranosti tudi s polnimi koraki napreduje in da se tisti ljudje, ki dajejo vse od sebe,

temu primerno tudi nagrajujejo, potem je to ogromna stimulacija za nadaljnji razvoj naše proizvodnje.

Proizvodnja v Jugoslaviji iz leta v leto raste. Hočem reči, če je v preteklem letu znašal porast 18% in je v zadnjih treh mesecih znašal samo 12%, potem še ne pomeni, da je proizvodnja padla, temveč je porasla, ker je treba še prej doseženim 18% prišteti še 12%, kar pomeni, da se je v zadnjih dveh letih v naši socialistični deželi proizvodnja dvignila za 30%. Tu niti ne govorim o porastu doseženem v prejšnjih letih. Pri tem pa sta spodbudna in materialna zainteresiranost tisti faktor, ki bo še hitreje omogočil dvig proizvodnje v tem in vseh drugih naših podjetjih. Tu stopa v ospredje tudi vprašanje produktivnosti dela. Prav tu je bila ustvarjena naj sodobnejša organizacija dela v podjetju, pri čemer moram čestitati direktorju vašega podjetja tovarišu Pečarju, ker je bilo pod njegovim vodstvom v kratkem času resnično veliko narejenega. Prepričan sem in verjamem, ko pravi, da se bo tudi to še naprej izpopolnjevalo, kajti od produktivnosti dela je odvisna življenjska raven vseh vas, prav tako kot od produktivnosti delovnega ljudstva Jugoslavije in delavskih kolektivov zavisi prosperiteta vse naše skupnosti, vseh naših ljudi. Srečen sem, ko sem zvedel, da bo ta tovarna velikega pomena ne samo za Koper, temveč tudi za razvoj vsega njegovega zaledja. Verjamem v to in to ne samo v nadaljnji razvoj in razširitev te tovarne, temveč v izpopolnitev in razširitev tudi vseh drugih tovarn. Zdi se mi, da imate v koprskem okraju že kar precej podjetij. Kakorkoli ste na primer šele pred kratkim začeli delati na področju ladjedelnštva, že resno tekmujete v tem, da bo vaša proizvodnja čim cenejša. To je za mlad kolektiv, če je to mogel doseči, vsekakor zelo pohvalno.

Želim vam tovariši in tovarišice, delavci in delavke, mladina in vsi drugi, pri vaših nadaljnjih naporih mnogo uspehov v vaši proizvodnji in mnogo uspehov pri dviganju vaše življenjske ravni.

Naj živi delovni kolektiv te tovarne!

Naj živi naša jugoslovanska socialistična domovina! (dolgotrajno in navdušeno ploskanje).

Predsednik Tito se je med obhodom po tovarni živo zanimal za njen ustroj in za način proizvodnje, za proizvodne in delovne odnose, za njeno opremo, zmogljivost in še kup podobnih reči, ki mu jih je sprti tolmačil direktor Pečar

slavijo. Skratka, prevzemamo to odgovornost in zagotavljam vam, da jo bomo izpolnili.

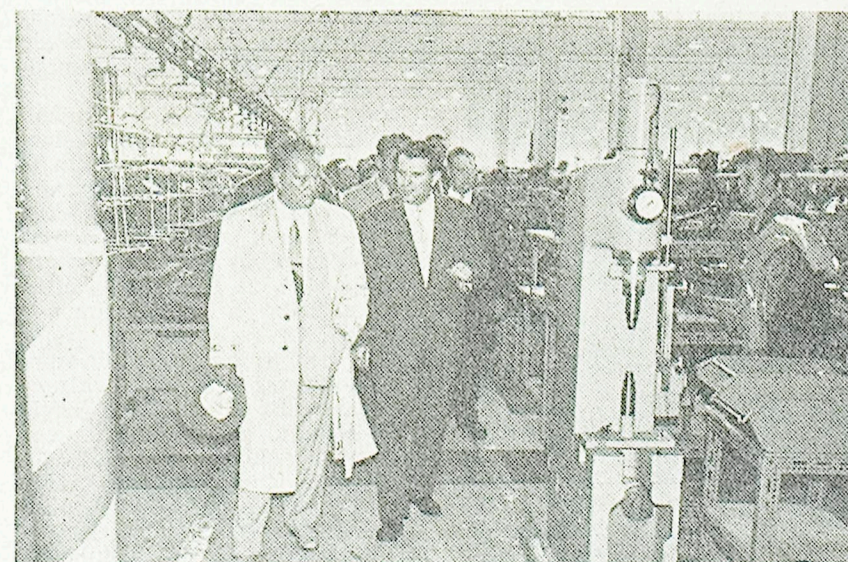
V skladu s takšno perspektivo, ki jo je nakazal tovariš Tito, je že 1. januarja 1955 pričelo poslovati v zasilnih prostorih nekega adaptiranega skladišča podjetje TOMOS, istočasno pa se je začelo s temeljitimi pripravami in nekaj kasneje z izgradnjo tovarne, ki stoji danes v vsej svoji veličini in lepoti pred nami. Za njeno izgradnjo so bile potrebne skoro 4 milijarde dinarjev, ki nam jih je dala naša jugoslovanska skupnost, kl so nam jih rade volje dali vsi jugoslovanski narodi — tudi tisti, ki so se sami bore za gospodarsko zaostalostjo. Mi se za to pomoč in sploh za vse veliko razumevanje, ki so ga pokazali za naš razvoj, težave in probleme, zvezni in republiški oblastveni in politični organi in vsi jugoslovanski delovni ljudje, še prav posebno pa sam tovariš Tito, ki se je vsa ta leta živo zanimal za naš razvoj in napredek, uspehe in težave in nam posredno ali neposredno vedno stal ob strani ter nas vzpodbujal, kar najtopleje zahvaljujemo in upamo, da bomo takšnega razumevanja deležni tudi v bodoče, ko se bomo morali spoprijeti še z mnogimi težavami in problemi, kot zapuščeno težko preteklostjo in zaostalostjo.

Toda, ko se zahvaljujemo za veliko pomoč, ki smo jo dobili, smo zadovoljni in ponosni, da lahko danes tovarišu Titu in vsem delovnim ljudem Jugoslavije zagotovimo, da smo z dobljenimi sredstvi dobro gospodarili. Tovarna Tomos je bila namreč zgrajena z istimi stroški, kot je bilo pred-

po kvaliteti ne samo enaki, temveč celo boljši od inozemskih. Vse to pa usposablja tovarno in njen kolektiv, ki šteje sedaj okrog 1.300 delavcev in uslužbencev, da prevzame, če bodo to zahtevali nadaljnji razvoj same tovarne, rastoča motorizacija in dvig življenjske ravni v naši deželi, kot tudi poglobitev gospodarskih stikov s prijateljskimi deželami Afrike in Azije, tudi nove in še težje naloge v zvezi s proizvodnjo cenenege in trpežnega vozila.

Prav vsled tega pa pomeni TOMOS resnično veliko pridobitev za nekoč zapuščeno, gospodarsko in kulturno zaostalo slovensko Istro oziroma koprsko področje, pomeni soliden temelj za nadaljnji razvoj tega področja, kajti TOMOS ne povečuje samo narodni dohodek koprške občine in okraja, TOMOS pomeni tudi kovačnico novega mladega kadra kovinarjev z napredno socialistično miselnostjo, pomeni vzgled dobre organizacije proizvodnje, reda in discipline. Skratka ni pretirano, če ugotovimo, da je z izgradnjo te velike tovarne definitivno premagana stoletna revščina in zaostalost teh krajev in da se z njo odpirajo svetlejšje perspektive tudi vsem v zaledju.

Izgradnja te velike tovarne pa ni pomembna samo za to naše ožje področje, temveč je prav gotovo važna tudi za vso Jugoslavijo, kajti ni dvoma, da bo 30.000 mopedov, skuterjev in motociklov, ki jih bo TOMOS vsako leto dal na jugoslovanski trg, krepko pripomoglo k boljši zadovoljivosti potreb in k lažjemu in pestrejšemu življenju naših delovnih ljudi, k dvigu njihove tehnične kulture, s

Med obhodom po veliki proizvodni hali Tomosa

LEPOTA IN VELIČINA TOMOSA JE PREVZELA TUDI GOSTE

SPONTANO PRIZNANJE ZA DOBRO DELO

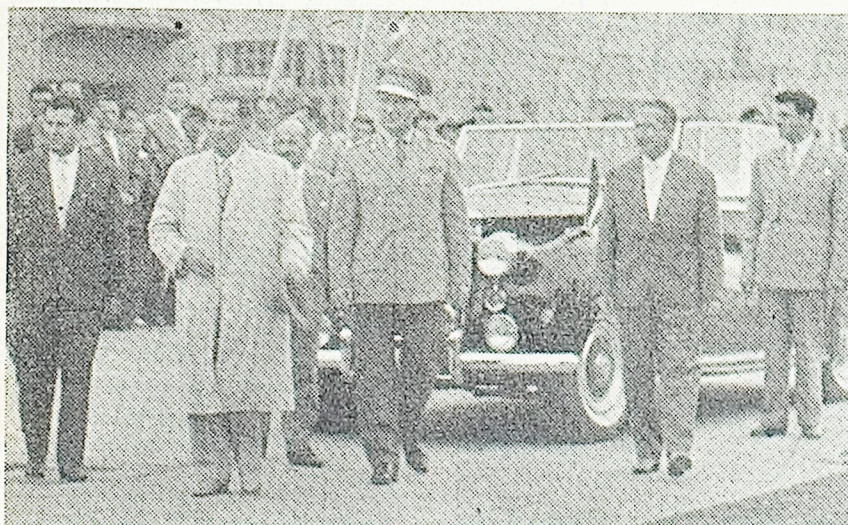
Pred Tomosom so dragega gosta prvi sprejeli predstavniki tovarniškega kolektiva s prisrčnim nagovorom in lepim šopkom nageljnov

Direktor Pečar razlaga tovarišu Titu in drugim gostom ustroj in funkcioniranje kontrolne transformatorske postaje, kjer posebni aparati sproti nadzorujejo stanje proizvodnosti po vsej tovarni

V pristanišču in pred Tomosom ter po vsej poti vmes so tisoči Koprčanov in gostov z vseh strani napravili špalir in v dežju potrpežljivo čakali, da bi mogli videti in pozdraviti ljubljene predsednika republike. Na sliki: veliki in mali čakajo pred Tomosom na prihod dragega gosta

Zvečer v pristanišču pred odhodom iz Kopra

(Nadaljevanje s 3. strani)
njala koprške ulice, pa je avto pristal pred tovarniškim vhodom. Pred vratnico je pred tem direktor Tomosa Franc Pečar sprejemal prihajajoče goste. Med njimi so bili član Izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek-Luka, organizacijski sekretar CK ZKS Ivan Maček-Matija, zvezni državni sekretar za blagovni promet Marjan Breclj, član CK ZKJ Ivan Regent in številni drugi — vseh precej nad tri sto. Zbralo se je tudi nad petdeset novinarjev, fotoreporterjev in radijskih snemalcev iz uredništva vseh večjih jugoslovanskih listov in radijskih postaj. Ko je tovariš Tito stopil iz avtomobila, je nastalo živahno vrvenje. Najprej so ga pozdravili zastopniki delovnega kolektiva tovarne Alojz Gorenc, Franc Hiršman in Tončka Jaklič, ki je visokemu gostu izročila prelep šopek rdečih nageljnov, nato pa se je po vrsti pozdravil z direktorjem Pečarjem in vsemi prisotnimi znanci in sodelavci.

Nadležan dež je spremljal dolgo kolono povabljenih gostov s tovarišem Titom na čelu v tovarniško upravno poslopje, kjer je direktor Pečar prevzel vlogo Cicerona in na zidni shemi raztolmačil visokim gostom ustroj in poslovanje tovarne, začenši prav pri upravnem posloplju.

Še skok do tovarniške ambulante, nato pa so se gosti napolili v samo tovarno. Vendar pa je šlo s tovarišem Titom skozi njo le okrog sto ljudi, ker je bilo praktično nemogoče, popeljati skozi vse povabljene goste. Ostali so počakali v stranskem obratu, da je tovariš Tito s spremstvom prispel do kraja tekočega traku, nakar so ga vsi skupaj pričakali in sprejeli na tistem mestu, kjer je od tovarniškega kolektiva prejel s tekočega traku prvo, docela doma izdelano motorno kolo Colibri.

Kako prav je prišla novinarjem tiskovna konferenca in ogled tovarne pred dobrim tednom! Zdaj ni bilo treba tekati v nasprotno smer in biti venomer pod nogami visokim gostom, ki jih je tovariš Pečar vodil po tovarni ter jim sproti tolmačil njen ustroj, tehnološko zasnovano, opremo in proizvodnjo. Koliko zanimivih novosti, nekaterih naravnost frapantnih, so mnogi izvedeli. Če bi se hoteli »modno« izraziti, potem bi lahko v dveh besedah povedali, da je Tomos v vsej svoji zasnovi in izvedbi poslednji krik tehnike — tako poslednji, da celo licenčna tovarna že zaostaja v nekaterih stvareh za našo tovarno. Postal je v tem Tomos že znan daleč po svetu. Tako so na primer pred tednom dni bili v njem na obisku inženirji iz slavne Fiatove tovarne v Torinu — prišli so s prošnjo in namenom, da proučijo sistem barvanja in sušenja vozil v njegovi najsodobnejši lakirnici Evrope. Potem galvanika: najmodernejši proizvodni proces za trdo kromiranje lahkih kovin — domač postopek, kakor ga niti Puch v Grazu nima! Pa idealne klima naprave za gretje in hlajenje zraka, za dovajanje svežega zraka po vsej tovarni — vse to napravljeno na izredno enostaven in poceni način. Pravo Kolumbovo jajce!

Se in še bi lahko naštevati prednosti tega našega najmodernejšega industrijskega objekta te vrste v naši državi. Pri vsem tem pa je v njem videti še dve osnovni karakteristični potezi: odlično delovno disciplino pri kolektivu in splošno skrb za ljudi na vsakem koraku. Tako je s tehničnim napredkom in razvojem, ki gre v korak z najsodobnejšim obratom te vrste kjerkoli na svetu, vključno na še tako industrijsko razvitem Zahodu, združena naša socialistična skrb za delovnega človeka. Ta je razvidna iz prelepih tovarniških pritliklin: obratne okrepčevalnice in menze, iz popolnoma opremljene ambulante, garderob in umivalnic, sanitarnih naprav.

Vse to so si gostje z zanimanjem ogledovali. Posebej so se zaustavljali pri kompliciranih in preciznih strojih, ki do tisočinke milimetra natančno obdelujejo kovine in kot za šalo izdelujejo najbolj zahtevne dele motorjev. Tovarna sama izdeluje tudi vse merilne naprave za ugotavljanje pravilnosti izdelanih posameznih delov za motorje, tako da ni prav v nobeni taki reči več odvisna od uvoza. Ustavljali so se pri velikanskih stiskalnicah s pritiskom do 600 t, ki prav tako kot za šalo oblikujejo pločevinaste dele in ogrodje motornih vozil. Z zanimanjem so si ogledali tudi vozilo nke francoske tovarne, s katero namerava stopiti Tomos v proizvodne odnose in navezati z njo kooperacijske stike. Nato so gosti sledili proizvodnemu procesu motornih koles Colibri mimo lakirnice in drugih oddelkov ter se na poti zaustavili še v okrepčevalnici, kjer so posedeli kake pol ure, saj je sprehod po tovarni trajal že skoraj dve uri. Kar zamislite si, kako nič kaj prijetno ni bilo, hoditi vse jutro in stati na nogah — čeprav to ni čisto nič motilo dobrega razpoloženja. Najbolj je to zanimanje in svoje zadovoljstvo izrazil priljubljeni tovariš Ivan Regent, ki kar se da

Še večkrat se je tovariš Tito tako začudil nad tehnično dognanostjo in najsodobnejšo opremo ter načinom proizvodnje v tovarni TOMOS, kot ga je presenetila preprostost in smotrnost ureditve upravnega posloplja (na sliki)

pogumno nosi svoja leta: »Tako dobro se počutim, da se sam sebi čudim.«

Zatem se je ogledovanje tovarne naglo bližalo koncu. Poseben vtis je napravila na predsednika Tita in druge visoke goste še transformatorska postaja, nekakšni elektronski možgani, ki avtomatično zasledujejo intenzivnost proizvodnje po vsej tovarni. Na posebnih grafikonih so prikazana vsa nihanja proizvodnje pri posameznih strojih ali grupah strojev, da lahko v primeru potrebe nadzorni in vodstveni kader takoj intervenira. Predsednik Tito je pozorno poslušal razlago direktorja Pečarja; vmes pa se je nasmehnil in dejal: »Ovdje stvarno nema vrdana.«

Na sploh se je tehnična dognanost tako tehnološke zasnove tovarne, kot njene izvedbe, gradnje in opreme ter proizvodnega procesa globoko dojmila vseh gostov, tako da so bili ponosni na njene tvorce, ponosni na svojo domovino, ki tudi na tem področju dohaja najbolj napredne in razvite dečele sveta. Nehote pa je pri tem človeku hkrati prišla misel, občutil je spoštovanje do organizatoričnih sposobnosti tvorcev in graditeljev Tomosa: klobuk z glave in vsakemu po njegovih zaslugah naše iskreno priznanje!

Sledeč proizvodnemu procesu so se gosti približali kraju tekočega traku, kjer so se medtem že zbrali ostali gosti in velik del del-

lovnega kolektiva Tomosa. S traku je zdrnil prvi Colibri. Skupina delavcev: Peter Dragar, Elvira Babič in Edo Vodopija so ga slovesno poklonili tovarišu Titu. Vozilo je poprej še preizkusil vozač Burkelj.

Na vrsti je bil ličen čoln iz plastične mase, izdelan v piranski ladjedelnici in opremljen s Tomosovim motorjem Lamo. Domača konstrukcija, za katero imajo zasluge šef razvojne konstrukcije v Tomosu Erik Mihevc, pa konstruktor v tem oddelku inž. Romeo Milošević ter šef eksperimentalne delavnice Hinko Čerič. Ti trije so tudi v imenu tovarniškega kolektiva poklonili tovarišu Titu še čoln z vnanjim motorjem. »Preveč, preveč,« se je branil in zahvaljeval predsednik delavcem, potem pa je še obljubil, da bo vozilo sam preizkusil na vodi.

Prižgani reflektorji televizijskih in filmskih snemalcev so nato osvetlili tovariša Alberta Jakopiča-Kajtimira, ki je stopil pred mikrofon in prisrčno pozdravil v naši sredi tovariša Tita. Nagovor tovariša Kajtimira, ki ga posebej objavljamo, so navzoči toplo pozdravili, nato pa je povzel besedo tovariš Tito. Toplo priznanje, ki ga je naslovil na tvorce in delovni kolektiv Tomosa — tudi njegov govor objavljamo pod posebnim naslovom na prvi strani — se je globoko dojmilo in za vse čase vtisnilo v spomin vsem prisotnim, posebno pa še tistim, ki imajo kakorkoli zasluge za zgraditev Tomosa.

Med govorom se je zdelo tovarišu Titu, da so delavci preveč zadaj, pa jim je namignil z roko, naj se približajo. Kot lava so se udrli in se približali, da bi čim bolj od blizu videli in slišali svojega ljubljene voditelja, ki so mu ob koncu govora priredili navdušene ovacije. Bilo je prelepo in nepozabno doživetje, ki bo spremljalo člane delovnega kolektiva in prijatelje Tomosa vse dni. Iz velikega priznanja bodo delavci črpali moč in pogum za nadaljnje delovne podvige, za nadaljnje uspehe in razvijanje svoje tovarne, ki bo s svojimi izdelki ponesla ime socialistične Jugoslavije tudi daleč v svet, med prijatelje, s katerimi je tovariš Tito vzpostavil na svojih potovanjih dobre medsebojne odnose in prijateljsko sodelovanje.

Z zaključenim govorom predsednika Tita je bilo slavlje v tovarni končano. Domačini so spremljali svoje goste še na zakusko v novi tovarniški menzi in stranskem obratu. Med prisrčnim razgovorom je tamkaj nazdravil tovarišu Titu še predsednik koprškega okraja Albin Dujc. Na njegovo zdravico je maršal Tito odgovoril s ponovnim priznanjem ustvarjalnosti naših ljudi, kar objavljamo posebej v izvlečku na 5. strani današnje številke Slovenskega Jadrana.

V prisrčnem vzdušju in razgovorih je naglo potekal čas in prekmalu se je bilo treba posloviti. Predsednik Tito se je v spremstvu tovarišev Kajtimira in Dujca odpeljal v novo pristanišče. Na vsej poti od Tomosa do pristanišča so dragega gosta spet navdušeno pozdravljali tisoči ljudi, ki so vse popoldne potrpežljivo čakali in vztrajali na ulicah, da bi pozdravili ljubega gosta — posebej še Koprčani svojega častnega meščana.

V pristanišču še sprejem raporta in obhod častne čete JLA, prisrčen pozdrav in slovo — in že je Jadranka odrinila od obale. Mahanje, še zadnji spomin s snemalno kamero, ki jo je tovariš Tito vzel iz rok svojemu fotografu, in že je poveljniška ladja naglo odnesla ljubega gosta na odprto morje. Zunaj so ladjo vzel v svojo sredo hitri torpedni čoln in že je vsa eskadra naglo odplula vzdolž istrske obale in se izgubila proti Izoli. Nam pa je ostal večer in neizbrisen spomin na prelepo doživetje, za kakršnega si le želimo, da bi se čimprej ponovilo.

Sistematično sklepanje pogodb

Konec minulega tedna je bilo v Koprju posvetovanje o izvajanju pogodb spomladanske kmetijske proizvodnje in o začetkih priprav za sklepanje pogodb za jesensko in zimsko kmetijsko proizvodnjo. Posvetovanje je sklicala Zadruga poslovna zveza Koper v sporazumu s Trgovinsko zbornico za okraj Koper in udeležili so se ga upravni kmetijskih združenj iz obalnega področja našega okraja ter zastopniki preskrbovalnih podjetij iz Slovenije in Hrvaške. V razpravi so temeljito analizirali izvajanje pogodb med proizvajalci in preskrbovalnimi podjetji in sprejeli več sklepov za odpravo vseh dosedanjih pomanjkljivosti. Mnogi zastopniki preskrbovalnih podjetij so izjavili, da je izvajanje pogodb v glavnem zadovoljivo, je pa večsah kakovost nekoliko slabša in cene na Koprskem večkrat previsoke. Predlagali so, naj bi sklepali pogodbe na osnovi minimalnih zaščitnih cen, a tržni pogoji bi formalni dokončne cene. Nujno potrebno bi bilo tudi, da bi veljal le petdnevni rok oddaje in prevzema, ker le tako bi bilo moč preprečiti spekuliranje z blagom v želji, da bi izsilili kar najvišje konjunkturalne cene. Nekateri so se tudi zavzeli za ustanovitev koordinacijske službe med proizvodnimi možnostmi in zahtevami trga. Na splošno pa je bilo ugotovljeno, da je sistem sklepanja pogodb in njihovo dosledno izvajanje ostvarilo sistematičnost v preskrbovanju trga ter se je že pokazalo, da pogodbe vplivajo na načrtno in za kmetijskega proizvajalca stimulatивно proizvodnjo.

V drugi točki dnevnega reda je direktor Zadruga poslovne zveze Ivan Knez seznanil zastopnike preskrbovalnih podjetij s količinami jesenske in zimске proizvodnje, ki jim bo na razpolago. Cvetače in ohrovtu bo januarja in februarja dovolj v neomejenih količinah, endivije-solate do konca decembra 400 ton, zelene bo za 40 vagonov, dovolj bo tudi zgodnje

čebule, česna, pora, kumar, rdeče pese, debelega koromaca, belušev in drugih vrtnin. Ko bo izdelan točen pregled o tem, katere zadruga bodo pridelale toliko in toliko tega ali onega pridelka, bodo lahko preskrbovalna podjetja sklenila fiksne pogodbe, ki jih ne bo mogoče neutemeljeno preklicati ali kakorkoli kršiti njihovo izvajanje. Ob koncu posvetovanja so bili prisotni soglasni, naj bi bili takšni razgovori najmanj dvakrat na leto, saj nudijo možnost za takojšnje odpravljanje napak, za večjo elastičnost v odnosih med proizvajalcem in potrošnikom in za hitrejšo ter solidnejšo poslovanje.

Radio KOPER

NEDELJA, 21. junija: 8.00 Kmetijska oddaja; »Nekaj problemov brkinskega sadjarstva — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša nedeljska reportaža: »Predjamski grad in njegova sosesčina« — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavne melodije.

PONEDELJEK, 22. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Zabavne melodije — 14.30 Sportni pregled — 14.40 Izbrane melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 23. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Odlomki iz oper — 14.30 Šola in življenje: »Pokaži kaj znaš — osnovna šola Nova Gorica« — 14.50 Glasbena medigra — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Z narodno pesmijo in plesom po domovini.

SREDA, 24. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni zapiski — 14.40 Narodni odmevi — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.45 Poje zbor osnovne šole iz Sežane p. v. Majde Hauptmanovne.

ČETRTEK, 25. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Operetna glasba — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Ob 40. obletnici KPJ — 15.40 »Ko lani sem tod mimo Sel...«

PETEK, 26. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Zborovske skladbe jugoslovanskih skladateljev — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Domače aktualnosti: »Iz prakse krajevnih ljudskih odborov« — 15.40 Igra godba Ljudske milice.

SOBOTA, 27. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Popevke in ritmi — 14.30 Prijubljene melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.15 Iz naših kolektivov — 15.45 Dalmatinske poevke.

KOLEKTIV, UPRAVA, SINDIKALNA PODRUŽNICA IN OSNOVNA ORGANIZACIJA ZK TOVARNE MOTORNIH KOLES »TOMOS« KOPER SPOROČAJO ŽALOSTNO VEST, DA JE NENADOMA UMRL NJIHOV ZVESTI SODELAVEC

inž. Boris Bavdaž

SLAVA NJEGOVEMU SPOMINU!

Kino

KOPER: 19., 20. in 21. junija ameriški barvni film cinemascope PREKINJENA MELODIJA, 22. in 23. junija italijanski barvni film MADAM BUTTERFLY, 24. in 25. junija an. film JAZ SEM KAMERA.

IZOLA: 19. junija japonski film GODZILA, 20. in 21. junija italijanski barvni film MADAM BUTTERFLY, 22. in 23. junija angleški film JAZ SEM KAMERA, 24. in 25. junija francoski barvni film MUTIVODA.

PORTOROŽ: 20. in 21. junija ameriški barvni film LEPO JE BITI MLAD, 22. junija italijanski barvni film cinemascope POSLEDNJI RAJ, 23. junija ameriški barvni film VISOKI JAHAC, 24. junija italijanski barvni film TEODORA, 25. junija jugoslovanski film SI VE VERTIKALE.

SEČOVLJE: 20. junija sovjetski film LENINGRAJSKA SIMFONIJA, 21. junija francoski film LJUBEZEN JE V VPRAŠANJU, 25. junija italijanski film KRİK.

SMARJE: 20. junija francoski film LJUBEZEN JE V VPRAŠANJU, 21. junija sovjetski film LENINGRAJSKA SIMFONIJA, 24. junija italijanski film KRİK.

SKOPIJE: 20. junija japonski film GODZILA, 21. junija mehiški film UPOR OBEŠENCEV, 24. junija francoski film LJUBEZEN JE V VPRAŠANJU.

Društvo upokojencev v Kopru opozarja

vse svoje člane, naj čimprej dvignejo legitimacije za znižano vozniino. Tisti pa, ki se še niso priglasili za te legitimacije, naj to opravijo do 30. junija tega leta. Po tem roku Društvo upokojencev v Kopru ne bo več posredovalo teh legitimacij. Odbor.

DEKANI: 20. junija mehiški film UPOR OBEŠENCEV, 21. junija japonski film GODZILA.

POSTOJNA: 19., 20. in 21. junija jugoslovanski film cinemascope 4 KM NA URO, 23. in 24. junija švedski film NASMEH POLETNE NOCI.

PIVKA: 20. in 21. junija ameriški film ZIGOSAN, 24. in 25. junija jugoslovansko-italijanski film DEKLETA IN MOZJE.

PRESTRANEK: 20. in 21. junija nemški film ZDAJ SMO PA TAM, 24. in 25. junija madžarski film NEDELJSKA ROMANCA.

SEŽANA: 20. in 21. junija ameriški barvni film KLEOPATRA, 23. in 24. junija jugoslovanski film POIŠČI VANDO KOS, 25. in 26. junija japonski film GODZILA.

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 1959/60

NA FILOZOFSKI FAKULTETI:
za študij slovenskega jezika . . . . . 2 mesti — pogoj Italijan
za študij angleškega jezika . . . . . 1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijanskega jezika . . . . . 2 mesti — pogoj Italijan
za študij zgodovine . . . . . 1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijanskega jezika . . . . . 3 mesta
za študij angleškega jezika . . . . . 2 mesti

NA NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNI FAKULTETI:
za študij matematike . . . . . 2 mesti — pogoj Italijan
za študij biologije-kemije . . . . . 1 mesto — pogoj Italijan
za študij matematike . . . . . 2 mesti

NA VIŠJI PEDAGOŠKI SOLI:
za študij matematike . . . . . 2 mesti — pogoj Italijan
za študij angleščine . . . . . 1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijanščine . . . . . 2 mesti — pogoj Italijan
za študij zgodovine . . . . . 2 mesti — pogoj Italijan
za študij defektologije . . . . . 3 mesta

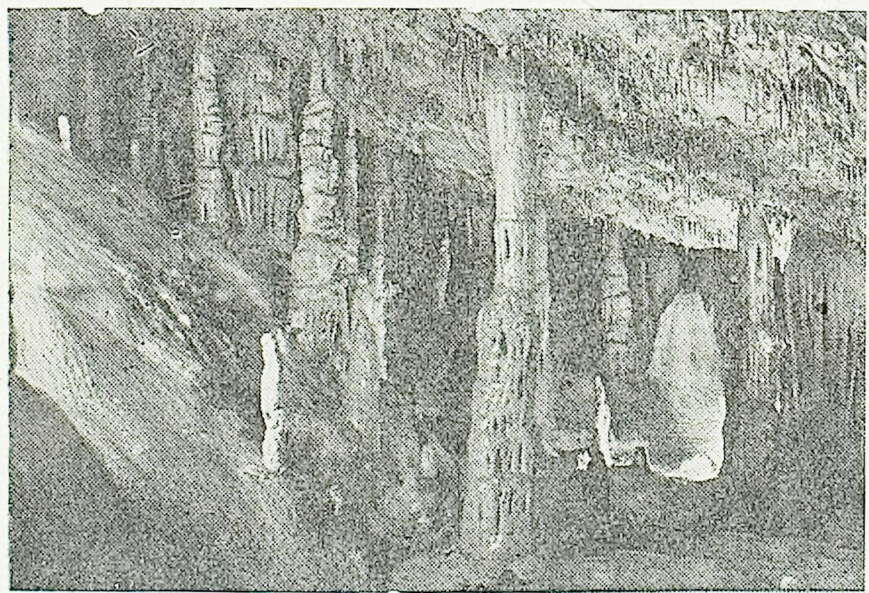
NA EKONOMSKI FAKULTETI:
za študij ekonomije . . . . . 1 mesto — pogoj Italijan
Prosilci naj pošljejo komisiji za štipendije svoje pravilno kolkovane prošnje najpozneje do 27. junija 1959 z naslednjimi prilogami:

1. Prepis zadnjega šolskega spritevala oziroma potrdilo o opravljenih izpitih;
2. Potrdilo o imovinskem stanju.

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE OLO KOPER

NOVA PEŠČINA

Ureditev plaže v Ankaranu se bliža koncu. V začetku aprila so delavci Vodne skupnosti začeli zabijati prve pilote za gradnjo več kot pol kilometra dolgega nasipa, ki je zaprl blaten plitek morski zaliv med pomolom v Nikolaju in Ankaranu. »Peter Klepec« je za ta zaliv načrpal morskono mivko in tako je nastala nova plaža. Omeniti je treba, da je sestava morskega dna pred zalivom v Nikolaju toliko ugodnejša od one v koprskem pristanišču, saj se je načrpana mivka takoj usedla in je bilo mogoče že po dveh dneh hoditi po novi plaži brez nevarnosti vdiranja. Po končanem delu se bo bager »Peter Klepec« spet preselil v novo koprsko pristanišče, kjer bo nadaljeval z izkopom morskega dna za gradnjo II. podetape operativne obale.

Na sliki je detalj iz prelepih Skocjanskih jam, kjer bo 4. in 5. julija praznik, ko bodo slovesno vpeljali električno razsvetljavo podzemeljskih lepot. S tem bo naš turizem pridobil še eno pomembno postojanko, ki doslej ni mogla priti do prave veljave prav zaradi pomanjkljive razsvetljave

Barba Vane pravi...

Tiskarski škrat je vražja zverca in ti kaj hitro skuha takšno kašo, da jo komaj poješ, pa če se tri dni hladi. In mi je takšno nakuhal tudi v zadnji številki Slovenskega Jadrana v mojem kotičku, ko je pripisal tisto veliko in arheološko pomembno smetišče in mušji raj hiši številka 5 (pet) v bivši Mucijevi ali sedanji Kettejevi ulici v Kopru. To pa ni res in me je s tem spravil v hud precep, ker je skoraj kazalo, da mi je nakopal zamero najboljših prijateljev — dovolj hudoben namen, kajne? No, da bodo dobri odnošaji spet vzpostavljeni, naj zapišem z besedo (na številke se ni zanesti), da nima omenjeno smetišče prav nič opraviti s hišo številka pet (5) v Kettejevi ulici; marveč je ta mušji raj za zidom čisto na drugi strani ulice — morda prosim kolego, da ga ob priložnosti posname na film in napravi kliše, da bomo še na sliki videli, katera številka je to. Torej — in hvala za vse, škratu pa že ob priložnosti nategnem ušesa, da si bo lahko napravil vozal za tilnikom.

Ta teden mi je skoraj zmanjkalo sape. Sam namreč nisem mogel nikamor, ker me je zaradi slabega vremena dajala baba Revma, pa tudi v Kopru je bilo toliko važnih dogodkov, da sem moral z Juco na okrašene ceste.

Le mimo tistega nesrečnega kanala v Semedeli ne grem nič rad v toplem vremenu — vse prošnje in opozarjanje ni nič pomagalo — zato že postaja ta zasuta vodna komunikacija vedno hušji vir neznosnega smrada in drugih škodljivih posledic. Ko je že odobreno čiščenje tega kanala in so v občinskem družbenem planu bojda tudi zagotovljena sredstva, bi bilo prav, če ne bi s tem delom čakali na mesec december, marveč naj bi takoj napregli grabelni bager — pa na delo veselo...

V imenu skupine stalnih obiskovalcev koprške Delikatese je neki gost napisal odprto pismo sanitarni inšpekciji, mene pa prosil za podporo, da bo bolj za leglo. Gre namreč za to, da meso in šunka in podobne mesnine ne gredo v isto roko kot denar. In še pravijo, da ima pri njih za trgovinske inšpektorje šunka drugo ceno, kot pa za navadne smrtnike. Lahko da je šala, morda je res — tista, ki je to doživela, pa še zdaj obžaluje, da si ni preskrbela nekaj kil tiste mesnine po nižani ceni za »tiste od cene«. Morda je šala, morda v šali zares — to vam sami povedo, kar porajate tisti, ki ste za to.

Vrhunska veselica je bila v nedeljo na koprskem štadionu, kjer so se v nogometu pomerili mladinci

Mali oglasi

POZOR — POZOR! V skladišču »LONDONTEx« v Trstu, ulica Galatti 18 (pri glavni pošti), je razprodaja velikih originalnih bund po tovarniški ceni 3.600 lir, blago za suknje po 1.300 lir, blago za obleke po 1.500 lir, popelin (dvojne širine) za moške obleke po 850 lir, nepremočljivi plašči za ženske in moške po najnižjih cenah v Trstu.

Moška in ženska konfekcija je najcenejša v trgovini RICCARDI, ulica Cesare Battisti 12 in v ulici Carducci št. 37, Trst. **DVOKOLESA** od 7.000.— dalje, **CIKLOMOTORJI** od 44.000.— dalje ter **VESPE** in **MOTORJE**, nove ter rabljene, Vam nudi tvrdka **MARCON**, Trst, Ulica Pietà 3. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

LEPO DVOSOBNO STANOVA-NJE v vili v Portorožu, 5 minut do glavne avtobusne postaje, lep razgled na ves portoroški zaliv, zamenjav za podobno v Koprju. Naslov v upravi lista. **Kupimo STOJEČO WERTHEIM BLAGAJNO.** Hladilnica Koper, Dekani.

JADRANICO ZA ŠTIRI OSEBE, v uporabnem stanju, prodamo za 60.000 dinarjev. — Dom mežiških rudarjev, Lucija 19, Portorož.

OPREMLJENO SOBO oddam intelektualcu. Inštruiram tudi nemščino. Ponudbe na upravo lista pod »Središče Koprja«.

OKRAJNO SODIŠČE V KOPRU obvešča prebivalstvo na območju krajevnih uradov Gračišče in Gradin, da s 1. julijem 1959 ukinja stalne uradne dneve v Gračišču, ki jih je doslej opravljalo vsak prvi torek v mesecu.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje — Koper razpisuje delovni mesti za **USLUŽBENCA S POPOLNO ALI NEPOPOLNO SREDNJO ŠOLO STROJEPISKO**
Kandidati naj vložijo ponudbe pri upravi Zavoda v 15 dneh po razpisu
Razpisna komisija OZSZ — Koper

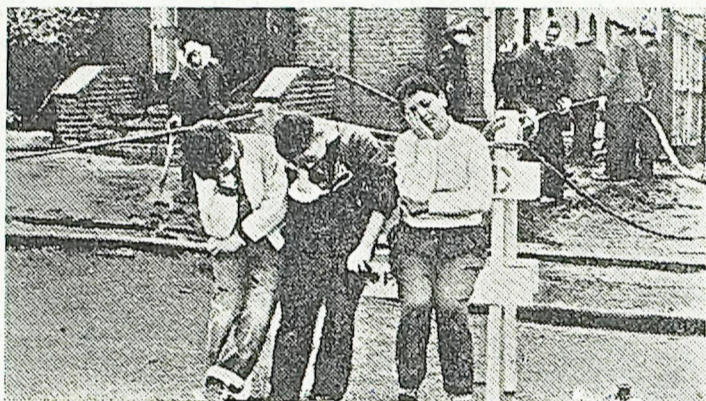
Vaš Vane

Opičji čuvaj

Angleški kmet Browning je po kdo ve kakšnem naključju pred štirimi leti našel v hlevu mlado opico. Obdržal jo je in zrasla je med njegovo živino. Privadili so se drug drugemu in zdaj mu opica nadomešča pastirja. Največjemu volu skoči na hrbet in odjaha s celo čredo na pašo. Tam se postavi na razgledno mesto in pazi na svoje živali, da ne zaidejo v škodo in jih varuje predvsem pred vsiljivimi psi. Preden jih odpelje s paše, pregleda svojo čredo kot bi jo štela in če kaka žival manjka, jo poišče in odžene domov.

BUDILKA

Na neki dobrodelni prireditvi v Kopenhagenu so mladi soprogi nekega danskega ministra ponudili v nakup prav posebno izvrstno budilko. Ljubezljivo se je zahvalila: »Je ne potrebujem. Imam doma dva otroka.«

Zgodilo se je v Ameriki. Fantek na levi, dvanajstletni Magid Bateh, je povzročil v laboratoriju svoje šole v San Franciscu ogenj, ki se je razširil v velik požar, da je bila vsa zgradba popolnoma uničena. Škoda: 180 milijonov dolarjev. Deček je bil slab učenec in je zaradi tega že poprej nekoč skušal zažgati šolo, kot da bi bila ona kriva njegovim slabim redom in ponavljanju razredov. Zdaj bo moral v poseben zavod, odgovarjali pa bodo tudi starši za njegovo dejanje.

Zemeljska dolžina

Položaj kakega kraja na zemlji določamo z zemljepisno dolžino in širino. V davnih dneh so te oddaljenosti računali zelo površno, to je po času, ki so ga prebili na poti bodisi po kopnem ali po morju. Grški zvezdoslovec Hiparh, ustanovitelj znanstvenega zvezdoslovja, znanstvenik, ki je določil oddaljenost lune in se-

V New Yorku bodo v velikanski stavbi »Kolizej« dne 30. junija odprli sovjetsko razstavo, ki bo prva taka večja razstava Sovjetske zveze v ZDA in sploh na Zahodu. Njena naloga bo, seznaniti Američane z gospodarsko, znanstveno, tehnično in kulturno rastjo Sovjetske zveze. Organizatorji so poskrbeli za okrog deset tisoč eksponatov. Na sliki: »Kolizej«

Takih fantov malo

»Mlad kmet z otoka Cresca, nič drugačen kot vsi ostali, je ob trgatvi moral iti dve uri daleč po meh, napolnjen z moštom. In to trikrat v istem dnevu. Med dvanajsturno hojo tja in nazaj je šest ur prenašal tovor 60-70 kg. Zvečer se je podal na ribolov ter je veslal do polnoči. Naslednji dan je bil od petih že spet pokonci ter je delal do treh popoldne, zvečer pa se je razvedril pri svoji ljubici, kjer je ob sladkem kramljanju ostal pozno v noč.«

Tako opisuje našega Primorca in otočana že skoraj 70 let stara knjiga »PRIMORSKA« v znani zbirki »A. o. monarhija

Te dni je v Parizu stavkalo osebje podzemeljske železnice. Poslediče kaže gornja slika: na plan so morala vsa cestna motorna vozila, posebno veliko dela pa so imeli vozači avtotaksijev. Pešcem je bilo praktično nemogoče prečkati ceste in ulice z vozili zatrpanega mesta.

GRKI SO RAČUNALI S STROJI

Dva tisoč let star računski stroj za določanje poti zvezd premičnic je v kletki grškega Narodnega muzeja v Atenah odkril dr. Derek, izvedenec za antične instrumente. Pripravo, ki z njo arheologi niso vedeli, kaj bi počeli, so iskaleci gob na morskemu dnu staknili v neki potopljeni ladji, polni marmornatih in bronastih kipov. Dr. Derek razlaga zagonetni aparat iz leta 65 pred n. št. kot mehanični model sončnega sistema, na katerem so stari Grki z veliko natančnostjo določali položaj zemlje, sonca, lune in planetov.

ROYALIT

V Ameriki so sestavili mešanico iz gumija in umetne snovi ter ji dali ime »Royalit«. To je snov z veliko bodočnostjo v gradnji čolnov. Poskus z motornim čolnom, izdelanim iz royalita, so pokazali, da se čoln praktično ne more potopiti. Z veliko brzino so ga ponovno pognali proti pločevinastemu olinjaku, ki so ga premetavali valovi, udarci pa mu niso niti najmanj škodovali. Tudi prevrtnjen čoln ni potonil.

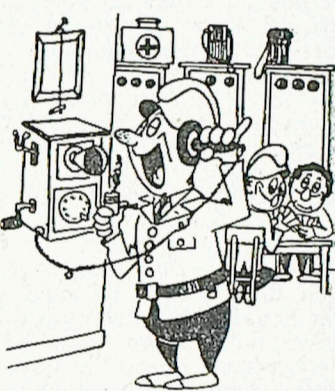

V Sovjetski zvezi so na kazanskem kompresorskem zavodu izdelali posebno avtomatično napravo za upravljanje s plavži v železarnah. Na sliki je videti dva elektromonterja, ki dokončujeta montažo komandnega pulta za avtomatično upravljanje visokih peči.

LJUDJE NA DREVJU

V vzhodnih predelih otoka Cejlona živi še dandanes ljudstvo, ki je še na izredno nizki stopnji kulture. Zadržuje se v drevesnih krošnjah pragozdov in potuje po drevju kot opice. Pozna samo leseno orodje in orožje. Otočani nazivajo primitivneže z imenom Vedi.

ČEMU SE SMEJEJO NA TUJEM

— Kako ste rekli? Da gori davčna uprava? Potem so vas napačno zvezali!

V ZNAMENJU DVOJKOV

Od 21. maja do 22. junija se nahaja sonce v sovezdju dvojkov. Brata Kastor in Poluks nimata s tem nič skupnega. Sovezdje je dobilo ime po kozjih dvojkah, ki v tem času pogosto prikukajo na svet.

Nova letošnja Miss Evropa je postala sedemnajstletna Francozinja Sophie Estrades, ki je precej podobna svoji rojakinji Brigitte Bardot — zlasti po načinu oblačenja. Na sliki vidimo novo lepoto kraljico Evrope med dvema konkurentkama.

V morskem akvariju v Miamiu (ZDA) je nenadoma izbruhnila neka bolezen med morskimi psi, da jih je v štirih dneh poginilo pet. Na sliki je videti potapljača, ki dviga poginulo žival, da bi strokovnjaki ugotovili vzrok smrti.

Jack London:

53

SMOKE BELLEW

»Bog ve, ali sta si jo sama,« je ugovarjal Čok.
 »Kdo bi dvomil! Saj ni drugih sledi razen njunih. Poleg tega so rane osmojene od smodnika.« Dimać je s koncem svojega mokasina obrnil mrtveca na bok in izbrskal samokres, ki ga je bilo truplo potlačilo v sneg.
 »Tale stvarca ga je ubila. Ali ti nisem pravil, da bova nekaj našla?«
 »Videti je, da je to šele začetek vse zgodbe. Ampak, zakaj sta se tale dva smolarja sklenila ubiti?«
 »Ko rešiva to uganko, bova našla tudi tiste sitnosti in težave, o katerih si govoril prej. Pojdiva! Temni se.«
 Bila je že noč, ko se je Dimać s krpjami spotaknil ob treje truplo. Dimać je omahnil čez sani, na katerih je ležal mrtič. Ko si je izpraskal sneg izza vratu in prižgal klinček, sta ob medlem svitu zagledala v odeje zavito truplo, ki je ležalo na saneli zraven na pol izkopanega groba. Preden se je plamenček potuhnil, sta v bližini zagledala šest gomil.
 »B-r-r-r,« je Čoka streslo. »To ti je pa naselbina samomorilcev. In vsi so rejeni. Stavim, da so vsi mrtvi.«
 »Ne! Ali vidiš tamle?« Dimać je gledal v daljavo, kjer je bilo videti bled odsev luči. »Pa tamle se tudi sveti in na oni strani tudi. Daj, pojdiva pogledat!«
 Mrtveci jim niso več zastavljali poti. Čez nekaj minut sta po ugaženju dospela v naselbino.
 »Kar celo mesto,« je zašepetal Čok. »Najmanj dvajset koč je, pa niti enega samega psa! Ali ni smešno?«
 »In prav to razodeva, s kom imava opraviti!« mu je razburjeno šepetaje odvrnil Dimać. »Družba Lavre Sibley je. Se ne spominjaš? Jeseni je priplula po Yukonu na

ladji »Port Townsend« št. 6. Ne da bi se ustavili, so šli mimo Dawsona. Parnik jih je najbrž izkrcal pri ustju potoka.«
 »Kakopak; spominjam se. Bili so mormonci.«
 »Ne, mormonci,« se je Dimać nasmehnil, »ampak vegetarijanci. Mesa ne jedo in psov ne silijo k delu.«
 »Mormonci ali vegetarijanci, vsi so ene žare ljudje. Da je nekaj smešnega, to sem takoj vedel. Imeli so premodro voditeljico, ki naj bi jim kazala pot do zlatih zakladov. Tista Lavra Sibley jih je menda hotela peljati naravnost na tako mesto, kjer bi vsi hkrati postali milijonarji.«
 »Da. Bila jim je prerokinja. Večkrat se je zamaknila in delala še druge take budalosti. Ampak jaz sem vedno mislil, da so odšli gor po Nordensjöldu.«
 »Hm! Poslušaj no!«
 Čok je v temi svareče položil Dimaću roko na ramo in oba sta napeto poslušala zateglo in globoko ječanje, ki se je slišalo iz ene izmed majhnih koč. Še preden je umolknilo, se je oglasilo ječanje iz sosednje, tretje, četrte in tako dalje. Bila je to pretresljiva tožba bednih človeških bitij. Učinek je bil grozen, pošasten.
 »B-r-r-r,« je trepetal Čok. »Nekaj me prijemlje za srce. Vdriva v enega teh kurnikov, da vidiva, kaj jih grize.«
 Dimać je potrkal na vrata prve razsvetljene koč. Ostri glas, ki je malo prej ječal, je zaklical »Naprej!« in sta vstopila. Koča je bila preprosta, zgrajena iz brun. Med spranje je bil zatlačen mah. Ilovnati pod je bil pokrit z žaganjem in oblanicami. Svetila je petrolejka in ob njeni luči sta zagledala štiri ležišča. Na tleh so bili zlektnji moški, ki so prenehali stokati in strmeli v pozna gosta.
 »Kaj vam pa je?« je Dimać vprašal tistega, ki mu pokrivala niso mogla povsem zakriti širokih pleč in polnega, mišičastega telesa. Iz oči tega krepkega moža vrtih lic so se odsevale nepopisne bolečine. »Ali ste kazavi, ka-li?«
 Možak mu ni odgovoril, temveč pokazal na svoja usta in razprl otekle, oernele ustnice. Ob pogledu nanje se je Dimać zdrzil.

»Skorbut,« je zašepetal Čoku in mož na postelji je prikimal, češ da jo je pogodil.
 »Hrane dovolj?« je vprašal Čok.
 »Tisto pa,« se je oglasil bolnik na sosednjem ležišču.
 »Kar vzemita si je po mili volji, saj je imamo na pretek. Onstran ulice je prazna kočna in tik ob njej je skladišče. Kar brez skrbi odprite.«
 Podobne razmere sta našla tudi v vseh drugih kočah, ki sta jih obiskala. Skorbutu, tej grozni bolezni, je bila zapadla vsa naselbina. Kakor sta zvedela, je bilo med njunimi prebivalci tudi dvanajst žena, toda pri svojem obdohu nista videla vseh. Ko so bili jeseni zgradili kočje, je bilo triindevetdeset mož in žena. Deset jih je umrlo, dva sta pa nedavno izginila. Dimać jim je povedal, kako sta spotoma našla tista dva mrtveca, in jim ni prikril svojega začudenja, zakaj nihče ni stopil dol po poti pogledat, kaj se jima je pripetilo. Najbolj čudno pa se je Dimaću in Čoku zdelo to, da si ti bolniki niso znali prav nič pomagati. Njihove kočje so bile umazane in v neredu. Na surovo izdelanih mizah iz neostruganih desk so stali kar nepomiti krožniki in druga posoda. Nikjer ni bilo nobenega sledu medsebojne pomoči. Križi in težave, ki so jih trpeli prebivalci te ali one kočje, so bile ostalim deveta briga. Niti svojih mrtvih niso več pokopavali.
 »Strah in groza!« je dejal Dimać Čoku. »Saj sem videl že marsikaterega lenuha in postopača, toda toliko skupaj še nikoli. Sicer si pa sam slišal, kaj so pravili. Ves božji čas se niti ganili niso. Stavim, da si tudi obraza ne umivane. Ni čuda, da se jih je lotil skorbut.«
 »Ampak vegetarijanci bi ne smeli dobiti skorbuta,« je rekel Čok. »Pravijo, da tej bolezni podležejo samo tisti, ki jedo soljeno meso. Ti ljudje pa sploh ne jedo mesa, ne svezega, ne surovega ne kuhanega in drugačnega tudi ne.«
 Dimać je zmajal z glavo. »Vem. Prav vegetarijanska hrana baje ozdravi skorbut. Te bolezni se ne nalezeh. Na vsem lepem se v človeku porodi. Kolikor mi je znano, jo pripisujejo izžrpanemu stanju krvi. Vzrok te bolezni niso kake strupene krali, ampak pomanjkanje krvotvornih snovi. Teh snovi pa bolnik ne more dobiti v praških in zdravnih pijačah, ampak samo v rastlinah.«